

Landbruks- og matdepartementet

Høring - Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier

Det vises til høringsbrev og høringsnotat om forslag til endringer i landbruksvegforskrifta og i forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket.

Landbruksvegforskrifta

Endringene som nå blir foreslått i landbruksvegforskrifta er tilsynelatende små. Siden gjeldende utgave av landbruksvegforskrifta ble vedtatt i 1996, har imidlertid Stortinget vedtatt naturmangfoldloven. Det har medført strengere krav til de vurderinger som skal gjøres i forhold til arter og naturtyper i denne type saker. I tillegg er grensa for hvilke landbruksveger som skal vurderes etter § 4 i forskrift om konsekvensutredninger senket fra 15 til 5 km gjennom endring av vedlegg 2 til forskrifta. Sammenlignet med f.eks. Sverige som ikke har noen regulering av skogsvegbygging utover meldeplikt på hogst i veglinja, er jord- og skogbrukets vegbygging i Norge strengt regulert.

Vegbyggingsaktiviteten i Norge har de siste årene vært svært lav. I dag ligger norsk skogbruk på etterskudd med investeringene på dette området. Konsekvensen av å ligge på etterskudd med vegbyggingen er at driftskostnadene blir høyere, at grunnlaget for investeringer i en del områder svekkes og at det oppstår nullområder der det ellers ville vært lønnsomt å utnytte ressursene hvis investeringene ble gjort på riktig tidspunkt. Med tanke både på skogeiers økonomi, verdiskapingen i samfunnet og behovet for å øke bruken av fornybare ressurser i kampen mot klimaendringer, er det viktig at reguleringen av skogsvegbygging ikke gjøres strengere enn nødvendig for å ivareta de hensyn som skal ivaretas.

Behovet for regulering

Formålsparagrafen i landbruksvegforskrifta beskriver de hensyn som skal ivareta ved planlegging og bygging av veger i landbruket.

I skogsvegbyggingen ligger den største utfordringen svært ofte i begrepet landbruksfaglige helhetsløsninger. Dette innebærer at naboer må samarbeide om utbygging og vedlikehold av skogsveger i områder hvor de har hver sine skogeierdommer. I områder hvor det er mange eiere med ulike interesser kan dette være krevende. I denne forbindelse ønsker vi å påpeke at det viktigste virkemiddel for å bidra

til landbruksfaglige helhetsløsninger ikke er landbruksvegforskrifta, men tilskudd til bygging av skogsveger. Sammen med god veiledning fra kompetente medarbeidere i veiledningstjenesten, kan tilskuddet ha svært god effekt. Dette er dokumentert fra Sverige. Av hensyn til balansen i statsbudsjettet fjernet svenske myndigheter tilskuddet til bygging av skogsveger i 1993. Rapport 81/2001 fra Skogsstyrelsen som var en del av evalueringen av endringene i den svenske skogpolitikken, beskriver situasjonen både før og etter at tilskuddsordningen ble fjernet.

Før

Som en direkt effekt av stødet under 1980-talet och början av 1990-talet utförde SVS planering, projektering och byggnadskontroll på en tredjedel av den väglängd som årligen byggdes nytt eller förbättrades. SVO initierade på detta sätt samordning och påverkade utformningen av runt 1200 km skogsbilvägar per år. Antalet inbegripna markägare per vägobjekt som SVS planerade i början av 1990-talet var i genomsnitt 13 stycken – samordningen fungerade.

Etter

Under senere delen av 1990-talet är det endast i undantagsfall som byggende skett i samverkan. Dette er en kraftig avvikelse i jämförelse med intentioner och förslag i Vägplan 90 där 80 % av det bedömda behovet utgjordes av samverkansföretag. Dette tyder på att det är andra vägar/sträckningar som byggs idag, vägar som långsiktig sannolikt inte är lika effektive og anpassade till miljön, jämfört med de som föreslogs i Vägplan 90.

Skogsstyrelsens evaluering viser hvordan god veiledning og målrettet bruk av tilskudd gjorde det mulig å få gjennomslag for en mer langsiktig tenkning i vegbyggingen fram til 1993. Dette er erfaringer som det er svært viktig å ha med seg i en tid hvor skogsvegnettet i Norge skal bygges ut i områder hvor terrenget er vanskelig, eiendommene små og hvor mange av skogeierne i disse områdene har liten erfaring både med skogbruk generelt og med skogsvegbygging spesielt.

Konsekvensutredning

I forslaget til forskrift § 2-2 første ledd står det at «Nybygging av landbruksveier med en lengde på over 5 km skal konsekvensutredes før vedtak fattes, jf. forskrift 26. juni 2009 nr. 855 om konsekvensutredninger § 3 bokstav e, vedlegg II nr. 38.»

Forskrift om konsekvensutredninger § 3 omfatter ikke tiltak som skal behandles etter forskrifta, men tiltak som skal vurderes i forhold til kriteriene i § 4. Disse kriteriene avklarer om det er nødvendig med konsekvensutredning. På bakgrunn av dette bør ordlyden i forslaget til landbruksvegforskrift endres slik at den kommer i overensstemmelse med forskrift om konsekvensutredninger.

Så langt er det ikke gjennomført konsekvensutredning for noen skogsvegprosjekter. I de hovedplaner for skogsveger som nå er utarbeidet i kystskogbruket, vil imidlertid flere planlagte prosjekter måtte vurderes etter kriteriene i forskrift om konsekvensutredninger § 4. På bakgrunn av erfaringer fra andre bransjer antar Skogeierforbundet at krav om konsekvensutredninger kan fordyre disse prosjektene vesentlig. I en bransje med

moderat lønnsomhet antar vi at mange tiltakshavere vil kvie seg for å ta ansvar for å gjennomføre en konsekvensutredningsprosess. I denne sammenheng betyr det at det fordyrende plankravet kan virke mot sin hensikt, og svekke grunnlaget for gjennomføring av landbruksfaglige helhetsløsninger.

Hensyn til erosjon og masseskred

Hensyn til erosjon og masseskred er sterkere vektlagt i forslaget til ny forskrift enn i gjeldende forskrift. På bakgrunn av de klimaendringer som gjør seg gjeldende, og erfaringene med flom og ras som vi har hatt de siste årene, mener Skogeierforbundet at det er en riktig prioritering. Skogeierforbundet har selv tatt tak i denne problemstillingen ved å bidra til å etablere et prosjekt der målet er å utvikle retningslinjer for gjennomføring av såkalte gravedrifter i bratt terreng. Disse retningslinjene skal beskrive de vurderinger og tiltak som skal gjøres før, under og etter drift.

Under slike drifter er det vanlig at maskinførerne tar endelig beslutninger om hvor det skal graves mens drifta pågår. Ut fra våre erfaringer er det i dag ikke grunnlag for å hevde at detaljplanleggingen av driftsvegnettet vil blir bedre om den gjennomføres av skogbruksleder eller andre før drifta settes i gang. Det har sammenheng med at maskinførerne sitter i riktig høyde til å få optimal oversikt over terrenget, og at de vanligvis er de beste til å vurdere hvor mye det er nødvendig å grave for å komme fram.

Etter vår vurdering er det ingen ting i den foreslåtte forskriftsteksten som er til hinder for at søknadsrutinene på dette området utformes i tråd med det som er dagens praksis. Skogeierforbundet foreslår derfor at det åpnes for at skogeier kan søke om å få bygge driftsveger eller midlertidige veger i et område uten av hver enkelt strekning er kartfestet i detalj på forhånd. Sammen med de retningslinjene som vil bli utformet i omtalte prosjekt, vil det gi en god ramme for å hindre ras og erosjon.

Andre kommentarer til landbruksvegforskriften

I § 1-2 a er det gitt en definisjon av begrepet landbruksveger. Definisjonen innbefatter veger som har avvikende standard fra normalene for landbruksveger, men som er «nødvendige for landbruksvirksomhet». Skogeierforbundet oppfatter at det i noen grad har vært uklarhet om hvilke veger som skal behandles etter landbruksvegforskrifta. Denne uklarheten har i stor grad vært knyttet til veger som planlegges i marginale landbruksområder, og hvor vegens nytte er knyttet både til nærings- og fritidsformål. Siden begrepet «nødvendig» er et relativt begrep, er Skogeierforbundet usikker på om denne formuleringa i tilstrekkelig grad avklarer hvilke veger som skal sortere under landbruksvegforskriften.

I høringsnotatet til landbruksvegforskriften gir departementet utfyllende bestemmelser om avgrensningen av forskriftas virkeområde. Et eksempel på dette er at nytten av vegen for landbruksvirksomhet må være minst 50 pst. Videre kvantifiserer departementet hva som ligger i begrepene «korte strekninger» og «lite areal», og hva som ligger i «vesentlige avvik fra opprinnelig terrengnivå». For de grunneiere som skal forholde seg til forskrifta, vil det være en fordel om slike bestemmelser blir tatt inn i forskriftsteksten framfor at de bare står beskrevet i et utsendelsesbrev eller et rundskriv.

Grensene som er satt for å avgrense virkeområdet for forskrifta er tydelige, men grensene er satt svært lavt. Konsekvensen er betydelig ekstraarbeid både for offentlig forvaltning og for næringsens utøvere. Skogeierforbundet foreslår derfor at grensene heves til 250 m og 750 m².

Ellers oppfatter Skogeierforbundet at det største problemet med praktiseringen av dagens forskrift, er knyttet til saksbehandlingstiden kommunene. Dette gjelder spesielt kommuner med liten eller ingen skogbruksfaglig kompetanse. Når usikkerhet om behandlingen av enkle saker, fører til saksbehandlingstid på 6 måneder eller mer, er det utilfredsstillende. For veger i vegklasse 8 eller lavere foreslår Skogeierforbundet derfor at kravet om tillatelse erstattes av en meldeplikt. Meldepliktordningen vil da innebære at kommunen får en frist til å behandle saken.

Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak

LMD foreslår at formuleringen om at det ikke skal gis tilskudd til bygging av permanente veger som fører til reduksjon av villmarkspregede områder, fjernes.

Skogeierforbundet har i mange år pekt på de urimelige konsekvensene som bruk av begrepene inngrepsfrie og villmarkspregede områder har gitt. Inngrepsfrie områder ble utformet for å være en indikator på arealbruk. Slik begrepet er definert, egner det seg ikke som et kriterium for behandling av enkeltsaker. Begrepene inngrepsfrie og villmarkspregede områder er f.eks. helt uegnede som indikatorer på biologisk mangfold. Skogeierforbundet støtter derfor at denne formuleringen fjernes fra tilskuddsforskriften slik at alle skogsveger som er behandlet og godkjent etter landbruksvegforskriften kan vurderes for tilskudd.

Med hilsen
Norges Skogeierforbund

Dag Skjølaas
rådgiver